

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 236/03-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. októbra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. P., Ing. M. P., Ing. arch. Ž. L., Ing. P. L., M. I. a P. I., všetci bytom B., zastúpených advokátom JUDr. P. A., Advokátska kancelária, B., ktorou namietajú porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. SŽ-o-KS 5/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. P., Ing. M. P., Ing. arch. Ž. L., Ing. P. L., M. I. a P. I. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2003 doručená sťažnosť Mgr. M. P., Ing. M. P., Ing. arch. Ž. L., Ing. P. L., M. I. a P. I., všetci bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. P. A., Advokátska kancelária, B., ktorou namietajú porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. SŽ-o-KS 5/03.

Podľa tvrdenia sťažovateľov žalobou z 2. júna 2002 sa sťažovatelia domáhali, aby Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) preskúmal zákonnosť právoplatného rozhodnutia správneho orgánu - Krajského úradu v Bratislave, odboru životného prostredia, sp. zn. W-500/4/2002-HVR, ktoré bolo vydané v stavebnom konaní 21. marca 2002 a ktorým bola predĺžená lehota na ukončenie stavby „Prestavba podkrovia na byt“ v obytnom dome B.. Uznesením z 30. septembra 2002 č. k. 19 S 149/02-17 krajský súd konanie zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Sťažovatelia napadli toto uznesenie odvolaním a dovolaním 7. januára 2003.

Ďalej sa v sťažnosti uvádza, že sťažovatelia vidia v danom postupe najvyššieho súdu porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivé a verejné prejednanie ich záležitosti nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho rozhodnutím (uznesením) zo dňa 6. mája 2003, sp. zn. SŽ-o-KS 5/03, bolo porušené ústavné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé a verejné prejednanie ich záležitosti nezávislým a nestranným súdom podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovatelia tiež žiadajú, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 6. mája 2003, sp. zn. SŽ-o-KS 5/03, sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie o dovolaní.

Sťažovatelia súčasne Ústavný súd Slovenskej republiky žiadajú, aby zaviazal Najvyšší súd Slovenskej republiky vyplatiť im z titulu primeraného finančného zadosťučinenia každému po 10 000,- Sk, ako náhradu nemajetkovej ujmy.“

Sťažovatelia odôvodnili nárok na primerané finančné zadosťučinenie tým, že rozhodnutie najvyššieho súdu má nepriaznivý vplyv na dôveru sťažovateľov v nezávislé, nestranné a spravodlivé konanie a rozhodovanie súdov a súčasne má negatívny dopad na právnu istotu sťažovateľov ohľadom ochrany ich vlastníckych práv v budúcnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nesplnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie

(I. ÚS 66/98). Úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu teda nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa týkajúcu sa porušenia základného práva na súdnu ochranu, ústavný súd uviedol v rámci svojej rozhodovacej činnosti, že podstata tohto práva spočíva v prvom rade v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale ju aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Nakoniec zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesným práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

Čl. 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu na uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súd. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci

(rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A , č. 18, s. 18, § 36).

V danom prípade uznesením z 30. septembra 2002 č. k. 19 S 149/02-17 krajský súd konanie zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Sťažovatelia napadli toto uznesenie odvolaním a dovolaním 7. januára 2003. Najvyšší súd uznesením sp. zn. SŽ-o-KS 5/03 zo 6. mája 2003, ktoré bolo doručené právnomu zástupcovi navrhovateľov (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľov) v 2. až 6. rade, odmietol odvolanie a dovolanie podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 243b ods. 3 a 246c Občianskeho súdneho poriadku ako neprípustné, pretože napadnuté rozhodnutie vydal krajský súd 30. septembra 2002, právoplatnosť nadobudlo 21. decembra 2002, podľa § 250j ods. 4 a podľa § 250s Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom pred 1. januárom 2003 neboli až na výnimky uvedené v Občianskom súdnom poriadku prípustné opravné prostriedky. Princíp jednoinštančnosti konania sa teda vzťahoval aj na uznesenie o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Odvolanie proti tomuto uzneseniu nebolo prípustné, a teda nebolo prípustné ani dovolanie.

Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu č. k. 19 S 149/02-17 z 30. septembra 2002 ústavný súd zistil, že právny zástupca navrhovateľov v 2. až 6. rade prevzal výzvu na zaplatenie súdneho poplatku 11. septembra 2002, pričom 17. septembra 2002 oznámil krajskému súdu, aby výzvu na zaplatenie súdneho poplatku zaslal navrhovateľovi v 1. rade, ktorý mal podľa dohody navrhovateľov súdny poplatok zaplatiť. Zo spisu krajský súd zistil, že v súdom určenej lehote súdny poplatok zaplatený nebol, a preto bolo následne rozhodnuté o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Vzhľadom na to, že konanie bolo právoplatne skončené pred 1. januárom 2003, teda v čase, keď platil Občiansky súdny poriadok v znení, podľa ktorého nebol prípustný riadny opravný prostriedok v správnom súdnictve, odvolanie a dovolanie bolo z toho dôvodu odmietnuté. Ďalej podľa § 2 ods. 3 zákona Slovenskej národnej

radu č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov ak vznikne viacerým poplatníkom povinnosť zaplatiť poplatok spoločne, platia ho spoločne a nerozdielne, teda ak je viac poplatníkov, títo sú ohľadom platenia súdneho poplatku zaviazaní spoločne a nerozdielne. Teda na poplatníkov - sťažovateľov sa v danom prípade vzťahovala pasívna solidarita. Sťažovatelia v konaní v rámci správneho súdnictva tvorili nerozlučné spoločenstvo, preto krajský súd nebol povinný vyzývať na zaplatenie súdneho poplatku každého účastníka konania zvlášť, ale stačilo, ak bol vyzvaný iba právny zástupca navrhovateľov v 2. až 6. rade. Ak by súdny poplatok zaplatil jeden z navrhovateľov, voči ostatným by si mohol uplatiť regres. Súdny poplatok vo výške 2 000 Sk v lehote ustanovenej súdom nebol zaplatený ani jedným z navrhovateľov. Ústavný súd je toho názoru, že v okolnostiach prípadu súdny poplatok vo výške 2 000 Sk nepredstavuje sumu brániacu prístupu k súdu.

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd nezistil porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. SŽ-o-KS 5/03.

Porušenie svojich základných práv opierajú sťažovatelia aj o rozhodnutie ústavného súdu č. k. II ÚS 41/03-8 z 26. februára 2003, v ktorom ústavný súd konštatoval, že sťažovatelia nevyužili dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a preto odmietol sťažnosť pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľmi podané dovolanie v danej právnej veci (7. januára 2003) však najvyšší súd odmietol uznesením sp. zn. SŽ-o-KS 5/03 zo 6. mája 2003, ktoré bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľov 31. mája 2003. Sťažovatelia v postupe najvyššieho súdu vidia nerešpektovanie nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 41/03-8 z 26. februára 2003.

Možnosť dovolania naznačená v citovanom uznesení ústavného súdu však nezaručovala sťažovateľom aj jeho úspešnosť na najvyššom súde, a preto argumentácia citovaným uznesením nie je rozhodujúca.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2003